

FÓRUM ARCHIVÁROV

ŠTÁTNY ÚSTREDNÝ BANSKÝ ARCHÍV
v nových priestoroch

Dňa 26. februára 1993 sa uskutočnilo slávnostné otvorenie revitalizovanej budovy štátneho ústredného banského archívu v Banskej Štiavnici na Radničnom námestí č. 16 - budovy rektorátu bývalej Baníckej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici. Na slávnostnom otvorení sa zúčastnili: štátny tajomník MV SR Ing. Imrich Hamarčák, riaditeľ Odboru archívniectva a spisovej služby MV SR PhDr. Peter Kartous, CSc., ako aj ďalší predstavitelia MV SR, prednosta Obvodného úradu v Banskej Štiavnici Ing. Juraj Čabák, predseda Vedeckej archívnej rady PhDr. Richard Marsina, DrSc., predseda Spoločnosti slovenských archívárov PhDr. Elemír Rákos, CSc., riaditeľ SNA v Bratislave JUDr. Dárius Rusnák, zástupcovia dodávateľskej organizácie STAR (predtým Pamiatkostav) a zástupcovia ďalších organizácií a kultúrnych inštitúcií.

Slávnostný príhovor predniesol štátny tajomník MV SR Ing. Imrich Hamarčák, ktorý okrem iného povedal, že v tomto archíve náš národ uchováva časť svojho vzácneho a nenahraditeľného kultúrneho dedičstva a bohatstva. Táto budova sa stala definitívnym miestom uloženia historického komplexu písomných záznamov, máp, plánov a ďalších dokumentov, ktoré hovoria o takmer piatich storočiach erárneho i súkromného podnikania v baníctve, hutníctve, lesnom hospodárstve a mincovníctve, ale aj o činnosti v príbuzných odvetviach a baníckom školstve

predovšetkým v slovenských montánných oblastiach. Bohatá retrospektívna informačná báza archívu sa dotýka aj územia Českej republiky, Maďarska, Poľska, Rumunska, západnej časti Ukrajiny, i početných lokalít na Balkáne. Na záver príhovoru poprial, aby ŠOBA náležite využíval podmienky, ktoré sa mu vytvorili. Veď význam jeho archívnych fondov i jeho postavenie v sústave štátnych archívov vyžadujú, aby bol medzi tými stavmi, ktoré určujú smer rozvoja slovenského archívnictva a upevňujú jeho medzinárodnú vážnosť.

Po slávnostnom príhovore bola odovzdaná pamätná medaila tým, ktorí sa osobitne zaslúžili o rekonštrukciu budovy. Súčasťou slávnostného otvorenia bola prehliadka archívnych dokumentov ako aj budovy.

Budova je dvojposchodová a jej pôdorys má tvar písmena U. Je národnou kultúrnou pamiatkou a architektonicky je jedným z najkrajších stavebných objektov mesta Banskej Štiavnice.

Vstup do budovy je situovaný z Radničného námestia dvoma vstupnými bránami. Na prízemí je okrem vstupnej haly umiestnená ústavná knižnica, dielňa, hlavný rozvádzač, akumulátorovňa pre núdzové osvetlenie a byt domovníka.

V suteréne sú miestnosti pre spracovanie fotodokumentácie s fotokomorou a konzervátorsko-reštaurátorská dielňa. Ostatné suterénne priestory sú určené na núdzové sklady. I. poschodie tvoria archívne depoty a manipulačná miestnosť. Na II. poschodí je riadiťňa so sekretariátom, bádateľňa, kancelárie, inšpekčné izby, sklad kancelárskych potrieb a dva depoty pre uloženie banských máp a plánov.

Po 43 rokoch existencie ŠOBA v Banskej Štiavnici konečne získal priestory právom prináležiace jeho významu. Nové priestory poskytnú lepšie možnosti nielen pre ochranu a využívanie, ale i propagáciu historického a kultúrneho bohatstva, ktoré sa nachádza v písaných i obrazových archívnych dokumentoch.

Jozef Surovec

Tridsať rokov činnosti Oddelenia fondov (1945–1968) Slovenského národného archívu

V marci 1963 vzniklo vo vtedajšom štátnom slovenskom ústrednom archíve v Bratislave nové archívne oddelenie, nazvané oddelenie dejín socializmu. Oddelenie vzniklo na báze písomných pozostalostí ústredných úradov slovenských národných orgánov, ktoré boli zrušené, alebo zreorganizované v roku 1960. Do archívu sa v rokoch 1960–1962 preberali registratúry Kancelárie Slovenskej národnej rady, Zboru povereníkov, povereníctiev, orgánov a úradov s celoslovenskou pôsobnosťou. Tieto písomné pozostalosti preberal štátny slovenský ústredný archív do svojej správy preškartované i nepreškartované,

evidované i neevidované, čiastočne usporiadané, prevažne však neusporiadané a z veľkej časti v stave rozsypu. Išlo prevažne o živé a polokaktívne písomnosti, ktoré síce zväčšili množstvo materiálu v najväčšom slovenskom archíve, avšak z hľadiska kvality spracovania spôsobili archivárom nemalo starostí a útrap na niekoľko desiatok rokov. Kto to v archíve nezažil, azda ani neuverí nášmu zvedectvu. Orientácia v rozsiahlych a nesformovaných registratúrach bola v prvých rokoch činnosti oddelenia takmer nemožná. Registratúry poverenícťiev svojou veľkosťou presahovali stovky, ba nezriedka i tisícky bežných metrov písomností. Preberacie zoznamy iba vo veľmi vzácných prípadoch pomohli archivárom v orientácii po rozsiahlych spisových pozostalostiach. Azda najjednoduchšie bolo možné orientovať sa v osobných spisoch a mzdových listoch, ktoré boli zoradené v abecednom poriadku (nezriedka však v niekoľkonásobnom abecednom zoradení). Materiál prevzal archív prevažne v pôvodných priestoroch spolu aj s miestnosťami. Išlo o pivničné miestnosti v suteránoch budov. V Bratislave sa materiál nového oddelenia nachádzal na 10-tich miestach (ul. Križkova, Gondova, Kúpeľná, Suvorovova, Šoltésovej, Kvačalova, Dostojevského rad, námestie SNP - suterán budovy Tatra banky a suterán budovy kina Slovan a na Trnávke), ďalej na hrade Červený Kameň a v Plaveckom Podhradí. Až v rokoch 1983-1985 sa materiál oddelenia presťahoval do novej archívnej budovy v Bratislave na Machnáči.

Prvými pracovníkmi tohto oddelenia boli: Elo Ráková, vedúci oddelenia, prom. hist. Jana Jucková (zomrela), Štefan Baranovič, Eliáš Kudzej (zomrel), Štefan Juck, dr. Justína Ginterová, dr. Mária Stieberová, CSc. Meskôr pribudli prom. hist. Ján Šáll, dr. Marián Urblik, Teodor Stančík, Pavol Sieklík, dr. Eva Vrabcová (súčasná vedúca oddelenia), dr. Vladimír Wolfshörndl, ako aj prví absolventi nadstavbovej archívnej školy Peter Magura, Jozef Strehársky a prom. hist. Mária Lapačková-Kačkovičová a mnohí ďalší. Pracovníci tohto oddelenia vykonávali prevažne správnu agendu, t.j. vyhľadávanie spisov na požiadanie úradov i občanov. Spracúvanie a sprístupňovanie fondov podľa zásad archívnej metodiky bolo takmer nemožné, najmä v prvých rokoch. Išlo o nezrelé registratúry, ktoré prevažne ani neboli sformované do systému a nachádzali sa uložené vo vlhkých, studených, tmavých a špinavých pivničiach, ktoré neumožňovali rozvinúť odbornú archívnu prácu. Pracovať sa dalo iba v depótoch ŠSOA na Gondovej ul. Takže po získaní priestorov (uvoľnených škartáciou materiálu) archivári najskôr prevážali materiál z nevhodných pivníc do depôtov na Gondovej ul. Neustále prevozy a presuny materiálu zo skládu do skládu v Bratislave i na Červenom Kameni, odrádzali mnohých pracovníkov od práce v archíve. Z pôvodnej, prvej garnitúry oddelenia, ostal v archíve iba pisateľ tohto príspevku a dr. Mária Stieberová, CSc., ktorá pracuje na odbore archívnictva MV. Viacerých pracovníkov deprimovali nekonečné triediace práce a škartácie vykonávané v niekoľkých etapách, ktoré ešte ani dnes nie sú ukončené. Zo stavu registratúr

povereníctiev možno jednoznačne konštatovať, že neúcta k spisom, ich tvorba, ochrana a správa, nedosiahla azda nikdy v dejinách Slovenska takého úpadku, aký dosiahla v období budovania socializmu. Žiaľ, dozvuky tejto neúcty rezonujú ešte i dnes.

Popri všetkých ťažkostiach, starostiach i trápeniach, ktoré pracovníkov oddelenia postihli, môžeme azda pripomenúť aj niekoľko svetlejších momentov, pozitívnych výsledkov pracovníkov oddelenia i celého archívu, ktoré i z pohľadu slovenského archívnictva majú istý, nezanedbateľný význam. Ide najmä o tieto skutočnosti:

- záchrana veľkého množstva archívnych dokumentov pred stratou a znehodnotením.

- rozpracovanie a doplnenie archívnej metodiky o spracúvanie a sprístupňovanie archívnych fondov najnovšieho obdobia. Štátny slovenský ústredný archív bol prvým štátnym archívom v Československu, ktorý spravoval a spracúval povojnové archívne fondy,

- v oddelení sa spracovali významné fondy slovenských národných orgánov a vypracovali viaceré inventáre, katalógy a súpisy, ktoré umožňovali historikom objasňovať otázky najnovších slovenských dejín,

- započatie vedeckého výskumu najnovšieho archívneho materiálu (výberové edície archívnych dokumentov z medzivojnového a povojnového obdobia, výskum diplomaticky najnovšieho obdobia, riešenie otázok archívnej teórie a praxe súvisiacich s novodobým materiálom v archíve, výskum dejín správy najnovšieho obdobia). Viaceré výsledky výskumu boli publikované v monografiách, štúdiách i článkoch,

- zorganizovanie predarchívnej starostlivosti v štátnom slovenskom ústrednom archíve a systémové pôsobenie pracovníkov archívu na výber archívnych dokumentov do archívu a ich vnútroregistratúrnú systematizáciu v súlade s požiadavkami na spracúvanie archívnych fondov,

- ovplyvnenie a usmernenie vzdelávania archivárov tak, aby sa priblížilo archívnej praxi.

Počas tridsaťročnej činnosti podieľalo sa na práci oddelenia vyše 60 pracovníkov rôzneho veku, vzdelania i schopnosti. Mnohí pracovali v archíve iba krátko, viacerí zotrvali dlhšie. Dovoľujem si záverom poďakovať všetkým svojim kolegyniam a kolegom, ktorí sa na práci tohto oddelenia podieľali, predovšetkým tým, ktorí zotrvali dlhší čas v archíve, nedezertovali ani v časoch najťažších a prispeli svojou prácou k zveľadeniu tejto našej národnej kultúrnej ustanovizne.

Elo Rákos

**Osobný pohľad na organizáciu archívnictva
v Slovenskej republike
v súvislosti s novou reorganizáciou I.**

Vychádzam z predpokladu, resp. už viac-menej známej filozofie, že v budúcnosti ministerstvá (pláti to aj o Ministerstve vnútra SR) nebudú mať vlastné odborné zariadenia, ako priamo riadené organizácie.

Po zhodnotení 40 ročnej (1954) histórie existencie všetkých typov archívov (ústredné a štátne oblastné archívy s autonómnym postavením) sa ukazuje, že aj v budúcnosti nanovo pomenované archívy by mali mať zachované autonómne postavenie. V novom zákone o archívnictve by bolo treba zakotviť, aby všetky typy štátnych archívov boli samostatné rozpočtové organizácie pri Ministerstve vnútra SR. Z doterajšieho názvu "štátne oblastné archívy" vypustiť slovo "oblastné". Doterajší názov už pozitívne splnil svoje historické poslanie. Ponechať názov "štátne archívy" a vymenovať ich práva a povinnosti, nedotýkať sa priamo územnej - spádovej oblasti. Toto vymedzenie ponechať právnym normám nižšej právnej sily.

Z doterajšej činnosti a existencie ŠOBA jednoznačne vyplýva, že svojim autonómnym postavením (nezávislosť na krajských orgánoch územnej štátnej správy) dosiahli dobré výsledky aj vďaka skutočnosti, že sa nemuseli organizovať na mení, resp. prispôbovať, keď dochádzalo k územným zmenám v štátnej správe. História dokazuje, že ani v budúcnosti nemožno vylúčiť zmeny súvisiace s územnou reorganizáciou.

Získané poznatky v oblasti archívnictva v tuzemsku a zahraničí priamo predurčujú riadiace a štatovské archívne orgány na Slovensku s predstihom iniciovať fundovaný návrh na novú štruktúru typov archívov, ktoré by mohli byť takéto:

I. VARIANT

1. Slovenský národný archív
2. Slovenský banský archív
3. štátne archívy Bratislava, Banská Bystrica, Bytča, Košice, Levoča, Nitra a Prešov (dávam na uváženie ešte severovýchod - Humenné, možno aj inde!)
4. Archívy samospráv

K typu štátnych archívov vymenovaných v bode 3. poznamenávam, že v príslušnej spádovej oblasti ŠA by terajšie ŠOKA sa premenili na pracoviská štátnych archívov, prípadne niektoré by sa stali medziarchívmi (stručné odôvodnenie pozri v závere textovej časti k variantu!). Nepočítam s existenciou tzv. podnikových archívov a ani s možnosťou vytvárania nových okresných archívov (pravda ak okresy budú).

Novopomenované štátne archívy (doterajšie ŠOBA), prípadne severovýchod (Humenné) a možno aj inde na Slovensku, by majúc autonómiu mohli neružene pokračovať vo svojej odbornej činnosti (osvedčenej a vyhovujúcej). Návrh ráta s podstatným znížením počtu archívov (tým aj administratívneho a pomocného personálu - možno to využijť na úpravu počtu pracovníkov o 2-3 v novopomenovaných ŠA), lebo v úvahu berie počet obyvateľstva, rozlohu územia, hospodárske postavenie a profesionalitu archivárov Slovenskej republiky. Som presvedčený, že variant I. je pre slovenské archívniectvo najoptimálnejší a približuje sa k priemeru európskeho štandardu.

Na podporu tohto variantu chcem uviesť nie dostupné poznatky z rokovaní "Združenia miest a obcí", kde v ostatnom čase prevládajú názory, aby budúce územné členenie štátnej správy malo nie 7-8, ale 14-15 regionálnych oblastí. Ak sa prijme hociktorý z navrhovaných modelov organizácie regionálnej štátnej správy, nemožno zaručiť, že v blízkej budúcnosti (ak sa ukáže jej nefunkčnosť) nedôjde k ďalším zmenám.

Veľmí fundovaným pilierom (podľa mňa) zakotvenia nezávislosti a autonómnosti štátnych archívov v zákone o archívniectve je skutočnosť, že tieto by sa konečne stali verejnými archívami - inštitúciami ochraňujúcimi archívne dokumenty, ktoré sú súčasťou súboru národného kultúrneho dedičstva. Upustilo by sa od doterajšieho spôsobu formovania štátnych archívov ako archívov a spisovní súčasne. Takáto prax na konci 20. storočia je nielen neracionálna, finančne nekľadá, ale vonkoncom neprofesionálna.

Starostlivosť o spisovne (registratúrna činnosť) by mal pripravujúci sa zákon zveriť registrátorom v spisovniach (mediarchívom), ktoré by boli zariadeniami regionálnych orgánov štátnej správy.

Pokračovania v budúcom čísle

Dr. L. Ružička

Každému, čo mu patrí!

Až do východných regiónov Slovenskej republiky pranicli správy o rozruchu, ktorý spôsobila požiadavka majiteľa jedného archívu na jeho vrátenie zo Slovenského národného archívu. Vzniknutý rozruch, i úvahy archívnych orgánov jednať o tejto veci na rôznych úrovniach sú zarážajúce z tej príčiny, že tu nejde o vrátenie archívu, ktorý bol niekomu skonfiškovaný, zhabaný alebo ukradnutý. Ide tu o vrátenie archívu oprávnenému a nikým nikdy nespochybnenému majiteľovi, ktorý ho pred 30 rokmi dal do depozitu vtedajšiemu Slovenskému ústrednému archívu. Ide teda o zléžitosť z právnej stránky úplne jasnú a na druhej strane nie sú ani obavy, že by sa s ním po vrátení nenakladalo podľa

všetkých požiadaviek archívneho zákona, že by sa mohol znehodnotiť, poškodiť alebo uzavrieť pred bádáním. O čo konkrétne ide?

Slovenské archívnictvo, i archivári, si zakladali na tom, že vždy a za každého režimu s každým jednali korektne, čestne a otvorene a že sa nikdy nepokúšali niekoho o niečo obťaž alebo ho okabátiť. Preto mali dobré meno u všetkých partnerov, ktorí im dôverovali a tým sa zachránilo nemálo dokladov o našej minulosti. Aj za čias najtuhšieho stalinizmu si archivári svoje meno nepospínili, hoci na mocenské zásahy mali mnoho možností, veď za nimi stál ich zamestnávateľ, ministerstvo vnútra a riadili ho dôstojníci št. Aj tí však korektnosť archivárov podporili! O čo vlastne konkrétne ide?

Spomenutý rozruch spôsobilo požiadanie Spišského biskupstva o vrátenie archívu Vieryhodného miesta Spišské Kapitula Slovenským národným archívom. K tomuto kroku ho nevedia snaha našu vrcholnú archívnu inštitúciu ochudobniť. Naopak, šlo a ide o snahu katolíckej cirkvi na Slovensku, dať si do poriadku aj svoje archívy. Popud na to dalo uznesenie celoštátnej biskupskej konferencie ešte azda z roku 1990, vedomie zodpovednosti biskupov za im zverenú archívu - neviem, aký je stav teraz, ale starý kódex kanonického práva prikazoval biskupom starosť o archívy pod trestom exkomunikácie - ukazujúca sa potreba týchto archívov pre vlastných kňazov, ktorí si v značnej miere dopĺňajú svoje štúdiá o licenciáty a doktoráty hlavne na zahraničných univerzitách, napokon aj snaha vovieť jasné vzťahy do majetkových pomerov, aby sa nestalo to, že napr. v Levoči cirkvi jebroni o každú triedu od štátnych úradníkov pre cirkevné gymnázium, kým v Čelovej budove, postavenej Spišským biskupstvom v 30. rokoch za vlastné prostriedky, sídlija tri iné školy. Napokon je to aj v súlade so snahou našej archívnej správy od 60. rokov, aby si cirkvi budovali svoje vlastné archívy, potvrdenej nedávnym listom, ktorým sa Odbor archívnictva a spisovej služby MV SR obrátil na predstaviteľov všetkých cirkví. Spišské biskupstvo začalo už v roku 1991 s renováciou miestnosti archívu, s ich novým zariadením, s usporadúvaním svojich písomností. Vytvorilo dobré podmienky pre archív. V súvislosti s tým ešte v prvej polovici roku 1992 uzavrela depozitné zmluvy so štátnym oblastným archívom v Levoči chňadom tam uložených písomností Spišského biskupstva, Spišského prapoštstva i Spišskej kapituly. Vzhľadom na rozsah týchto archívov ich momentálne nemôže prevziať, archív sa ale zaviazal, že ich na požiadanie do jedného mesiaca odovzdá. A do toho zapadá aj žiadosť o vrátenie archívu, odvezeného v roku 1962 po vzájomnej dohode do Bratislavy. Mejde teda o osobné záujmy osôb, označovaných v tejto súvislosti za nepriateľov archívnictva, slovenského národa a pod. (Predtým ich RSDr. Nemeo označoval za nepriateľov socializmu). Ide o zavedenie normálnych vzťahov, ktoré sú predpokladom pre normálnu spoločnosť.

Spomenul som vyššie, že vec je z právneho hľadiska jasná. Uvedený fond bol už v dôsledku uznesenia Slovenskej archívnej komisie z 20. novembra 1951

prevzatý "do správy a pod dozor krajského archívu v Košiciach". Neskôr ho spravovala Pobočka Pôdohospodárskeho archívu v Levoči - šlo však len o odbornú správu a dozor. Majetkoprávne vzťahy boli vyjadrené v dohode z 15. marca 1956 o prevzatí spišských cirkevných archívov - medzi nimi aj tohto - do operatívnej správy Krajskej správy Ministerstva vnútra v Košiciach, v ktorej je doslovne uvedené: "Uvedené archívy zostávajú majetkom cirkvi..." Keď sa začiatkom 60. rokov začalo intenzívne pracovať na Slovenskom diplomatári i na iných prácach našich starších dejín, boli dokumenty uvedeného archívu hodne frekventované. Keďže boli uložené v jednej veži v zvláštnych vreciach, predstavovalo ich vyberanie a reponovanie nemálo práce. Preto došlo z podnetu vtedajšieho štátneho slovenského ústredného archívu k jednaniu s predstaviteľmi diecézy a s ich súhlasom bol fond v dňoch 5.-6. septembra 1962 prevezený do Bratislavy. Zápisnica sa výslovne odvoláva na dohodu z 15.3.1956 a doslovne hovorí: "Prevezený archív bude v ŠSĽA odborne usporiadaný a inventarizovaný a bude uložený v štátnom slovenskom ústrednom archíve ako depozit Spišskej kapituly..." Ako je všeobecne známe, depozit nenarušuje vlastnícke vzťahy. Treba s uznaním a hlbokou úctou kvitovať prácu dr. Františka Sadláka, ktorý listiny pedantne zinventarizoval. Na požiadanie o vrátenie fondu došiel osobne riaditeľ Slovenského národného archívu jednáť so spišským biskupom o predĺžení depozitu. Po obojstranne ústretovom a korektnom jednaní sa dohodlo, že kvôli fotografovaniu môžu písomnosti ostať v Bratislave do konca roku 1993 (niekoľko viem, už sú dávno prefilmované). Potom bude nutné ich vrátenie, pretože na ne sa viaže o.i. jedna dizertačná práca z dejín cirkevného práva na Gregorianske v Ríme.

V súvislosti s nepríjemnými reakciami niektorých pracovníkov národného archívu - ktoré ako človek i archívár viem dobre pochopiť - vyskakuje jedna veľmi vážna a mimoriadne principiálna otázka: Bude slovenské archívnictvo pokračovať na normálnej, ľudskej, právom podloženej ceste, alebo ho chce azda niekto vrátiť do pomerov horších ako za Stalina? Táto otázka si žiada od všetkých veľmi jasnú odpoveď. Za ňou by totiž mohli nasledovať ďalšie.

Ivan Chalupický

SPRÁVNA AGENDA V ARCHÍVOCH

Archívny systém je subsystémom voči vedeckému informačnému systému aj voči systému verejnej správy. Spracovaný archívny materiál poskytuje informácie o historickom vývoji a zároveň potvrdzuje kontinuitu vývoja správy na našom území.

Je však potrebné stanoviť priority, určité zásady umožňujúce archívnictvu autonómny a odborne perspektívny vývoj.

Archivári sa v súčasnosti v značnej miere podieľajú na výkone funkcií štátnej správy. Lenže s minimálnym využívaním odborného vzdelania, prehrabávaním sa v množstve písomností často pochybnej archívnej hodnoty. Navyše sa orgány štátnej správy naďalej snažia zvyšovať zaťaženie archívov tzv. "živými registratúrami".

Zároveň sa považuje za samozrejmé, že v archívoch budú pribúdať odborne spracované fondy, pripravené na vedecké bádanie.

Usohovávanie tzv. "živých registratúr" v nezmenenej štruktúre a rozsahu znamená pokles archívu na úroveň episovne. Na druhej strane archívny zásah do takejto registratúry môže byť predčasný a z hľadiska právneho dokonca škodlivý. Ide predsa o písomné súbory, ktorých obsah je v korelácii s aktuálnymi právnymi vzťahmi. Je vôbec možné posudzovať archívu písomností, ktoré ešte neboli vyradené z procesu tvorby a udržiavania právnych vzťahov? Lenže akú archívnu hodnotu majú vlastne písomnosti, ktoré už nie dlho po ich vzniku nepotrebuje ani pôvodca registratúry, ani jeho nástupca. Priam šokujúce je, že Národná rada Slovenskej republiky nemá vo vlastnom archíve písomný materiál sprádu roku 1968.

Archívy sa stávajú miestom konfliktu záujmov. Ich dvojčinná úloha: málo odbornej práce, veľa správnej agendy, nemôže byť riešením. Kvantita a metódy vybavovania správnej agendy jednoznačne ovplyvňujú kvalitu a smerovanie odbornej archívnej práce. Vypracúva sa napríklad informačný aparát pre správnu agendu. Teda k písomnostiam, ktoré z veľkej časti nie sú archiváliami a nevyužívajú sa pre odborné účely. Archívny informačný systém stráca svoju identitu a stáva sa podriadenou zložkou systému štátnej správy.

Prepíňaním archívov nearchiváliami sa obmedzuje jedna z možností historickej reflexie.

Môžeme si ešte dovoliť uvažovať nečasovo a čiž vo "večnej súčasnosti"? Nie je potrebné zamyslieť sa nad tým, aké budú dôsledky procesu obmedzovania odbornej a vedeckej bázy archívnictva pre archívnu a historickú vedu a pre štát a spoločnosť?

Martin Urbančok

ODOBERÁM ČASOPIS SLOVENSKÚ ARCHIVISTIKU ?

Širokej archívnej verejnosti nie je potrebné predstavovať jedinú archívnu periodikum, ktoré vychádza na Slovensku pod názvom Slovenská archivistika.

Pripomíname len, že je to vedecko-odborný časopis zameraný na rozvíjanie archívnej teórie a praxe a s ňou tesne súvisiacich pomocných vied historických

(diplomatiky, paleografie, heraldiky, sfragistiky, chronológie, metrologie, numizmatiky, genealógie, kodikológie, epigrafiky, historickej štatistiky, atď.). Časopis má vyhranenú tvár i obsah a je prvým časopisom tohto druhu na Slovensku.

Obsahom i koncepciou je určený predovšetkým slovenským archivárom a sleduje ich vedecko-odborný rast. Jeho štúdie a články a najmä prakticko-informatívna časť (referátové rubriky) pôsobia i smerom k širokému okruhu bádateľov v ďalších odvetviach kultúrno-spoločenského života a tiež pri výchove vysokoškolského a stredoškolského archívneho dorastu.

Skúsenosti z domova i zo zahraničia potvrdzujú, že každá prosperujúca archívna sociéta má svoj vlastný odborný časopis, ktorý priamo ovplyvňuje rozvoj archívnictva či archívnej vedy.

Píngoch 27 rokov vydávania tohto vedecko-odborného periodika jednoznačne potvrdilo, že Slovenská archivistika spĺňa všetky kritériá, ktoré sa kladú na odborný časopis. Má svoje nezaastupiteľné miesto v histórii slovenského archívnictva; prispieva k pozdvihnutiu jeho úrovne doma a dobrého mena v zahraničí.

Ocitli sme sa v situácii, keď mnohé, kultúrnej verejnosti známejšie časopisy musia tvrdo bojovať o svoju existenciu; aj náš časopis stráca stálych odberateľov. Spôsobila to súčasná ekonomická situácia, v našom prípade najmä zánik mnohých podnikových archívov, ktoré boli stabilnými odberateľmi. V dôsledku menovej odluky očakávame aj pokles z radov súkromných odberateľov v českej republike.

Obraciame sa preto na Vás, vážené kolegyně a kolegovia, najmä z radov mladšej a strednej generácie (starsia generácia to urobila pri založení časopisu), aby ste v záujme stavovskej hrdosti podporili náš časopis aj tým, že budete nielen jeho čitateľmi, ale aj pravidelnými odberateľmi. Časopis vychádza dvakrát do roka. Cena jedného čísla je len 10.- Sk. Ešte stále máte čas objednať si ročník 1993.

Objednávky a predplatné prijíma Poštová novinová služba - Ústredná expedícia a dovoz tlače, Pribínova 25, 813 81 Bratislava.

Časopis (prípadne aj predchádzajúce ročníky) si možno kúpiť aj na Odbore archívnictva a spisovej služby MV SR, Križkova 7, 811 04 Bratislava.

Gabriela Ripková
výkonná redaktorka časopisu

Redakcia SNA v Bratislave, E. Répčá, J. Hanus, F. Bokes, O. Čukanová, R. Hanusková, M. Urbanček. Vychádza 10-krát ročne. Náklad 130 ks.